

STOL PÅ OSS

Her er de tolv stolene i norsk møbelhistorie som fortjener stående applaus.

ELISABETH LANGELAND MATRE
elisabeth.matre@bt.no

– Juryen har vært veldig enig. Kriteriet for utvelgelsen er selvsagt kvalitet, og de fleste stolene er klassikere som har tålt tidens tann. De har beholdt sin appell og relevans frem til i dag, sier Einar Wiig.

Han er designhistoriker i Bergen og medlem av fagjuryen på seks personer som har kåret de tolv beste stolene i moderne norsk møbelhistorie. Oppdraget kom fra Kunstmuseene i Bergen og Nasjonalmuseet for kunst, arkitektur og design i Oslo. Sistnevnte åpnet i går utstillingen «Vær så god, sitt! Levende norsk møbeldesign».

Hvordan går man så frem når man skal finne tidenes beste norske stoler?

– Vi har tatt for oss alle stolene på utstillingen, det er nærmere hundre stykker. Derfra plukket vi tolv vinnere, og har valgt ikke å rangere dem, forteller Einar Wiig.

Aldersmessig spenner vinnerstolene fra 1954-modellen City til 2008-modellen Copenhagen.

– Er det form eller funksjonelle kvaliteter som har vært avgjørende?

– En kombinasjon. For noen stoler vil sittekvantiteten være viktigst, hos andre er de estetiske kvalitetene sentrale. Stoler som Tripp Trapp og Variable Balans var et resultat av radikal ergonomisk nytenkning, forteller Wiig.

Av de tolv vinnerne er Tripp Trapp den stolen det er solgt mest av. Kjenner du noen som ikke har hatt en sånn i hus?

EKSTREM (1984): Designet av Terje Ekstrøm. Juryen: Ved å fjerne både setet og ryggstøtten åpnet Ekstrøm for en mer variert og uformell sitting, og skapte samtidig en stol med en form som knapt har sin like.

MONK (1993): Designet av Steinar Hindenes og Dave Vikøren. Juryen: De konede beina og detaljer i sammenføyningene gjør Monk, opprinnelig utviklet for USF i Bergen, til en meget elegant, luftig og robust stol – med gode sittekvantiteter.

TRIPP TRAPP (1972): Designet av Peter Opsvik. Juryen: Tripp Trapp gjør det mulig for barnet å utfolde seg – trygt og i vanlig bordhøyde. Innstillingsmulighetene gjør dette også til en stol å vokse i.

VARIABLE BALANS (1979): Designet av Peter Opsvik. Juryen: Ved å redesigne meiene og setet, fjerne ryggstø og heller gi støtte for leggene, utviklet Opsvik en sittedskap for bevegelse og for en sunnere sittstilling.

SCANDIA SR (1957): Designet av Hans Brattrud. Juryen: Stolens enkle, sluttete form og organiske, mykt buktende linjer gjør den tiltalende å betrakte og behagelig å sitte i.

COPENHAGEN (2008): Designet av Lars Tornøe. Juryen: Tornøe brukte et nytviklet materiale (3d-finer) til å dobbelkrumme flatene og slik ta de organiske kvalitetene i Scandinavian Design et elegant skritt lenger.

Plikt til å energimerke

Fra 1. juli skal alle boliger, fritidsboliger og yrkesbygg over 50 kvadratmeter, som skal selges eller leies ut, ha en energiattest. Om lag 40 prosent av energi-bruken i Norge skjer i bygninger. Målet er at energimerking skal øke bevisstheten, og på lang sikt føre til lavere energibruk, skriver Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE). For yrkesbygg over 1000 kvadratmeter og energivurdering av tekniske anlegg må merkingen gjennomføres første gang innen 1. januar 2012. Eksisterende boliger kan merkes av boligeier. Nye boliger og yrkesbygg må merkes av en ekspert. Energimerkingen skjer på internett, ved at du legger inn opplysninger i en selvangivelse på www.energimerking.no. Les mer på Olje- og energidepartementets hjemmesider.

Vær edru på kjøkkenet

Komfyrbrenner har tatt mer enn 50 liv de siste ti årene. De som omkommer er glemske eldre, eller fulle personer. Antallet komfyrbrenner er gått ned de siste årene. Like fullt har 35 menn og 16 kvinner mistet livet i denne type branner her i landet mellom 1998 og 2007. Totalt var det 1240 komfyrbrenner i denne perioden, skriver Adresseavisen. – Det som forekommer hyppigst er at en beruset person kommer hjem fra fest og skal lage nattmat. Han glemmer maten eller sovner, forklarer ingeniør Christian Sesseng i SINTEF NBL (Norges Branntekniske Laboratorium). Røykgasser med CO utvikles, som i store konsentrasjoner fører til forgiftning og død. Om maten ikke fjernes, kan det begynne å brenne. Rådet fra brannlaboratoriet er klart: – Hold deg på kjøkkenet når du lager mat, og ikke lag mat i påvirket tilstand.

Designtreff i Risør

BeyondRisør arrangeres annet hvert år, og 10. og 11. juni skapes en ny møteplass for designere og næringsliv i Aust-Agder. Årets tema er lys. – Det skjer noe når design møter næring. BeyondRisør tilrettelegger for konkrete planer og nye produkter, men det er opp til designere og næringsliv å gripe muligheten, sier kunstnerisk leder, industridesigner Johan Verde. For andre gang arrangerer BeyondRisør 15 minutter lange lynmøter mellom design og næring. I 2008 ble det avviklet mer enn 80 lynmøter på en dag, og i år satser de på enda flere. Her handler ikke design om kule sko eller fancy kjøkkenutstyr. Det dreier seg om funksjonalitet, produktutvikling og konkurransevne, og om å finne de beste løsningene på reelle utfordringer i samfunns- og næringslivet.

711 (1960): Designet av Fredrik Kayser. Juryen: Kayser skapte en stol av heltre som på samme tid er arkitektonisk stram og preget av myke linjer og vakkert utformede detaljer.

PANCRAS (2001): Designet av Espen Voll og Tore Borgersen. Juryen: Pancras, oppkalt etter en togstasjon i London, har fått en særpreget, moderne form, med klare aner tilbake til Scandinavian Design. Dette er den eneste av stolene som produseres utenfor Norges grenser.

LOOP (2003): Designet av Johan Verde. Juryen: Loop er et møbelsmykke som med sin iøynefallende, skulpturale form skyter opp fra gulvet og åpner seg til et sitterom, i et spill av kontrasterede former.

CITY (1954): Designet av Øystein Iversen. Juryen: Gjennom krummingen av laminatet skapte Iversen en stol som både er enkel og elegant i sin organiske, tredimensjonale form – som slutter seg mykt om den sittende.

SIESTA (1963): Designet av Ingmar Relling. Juryen: Relling designet en stol med rene og myke linjer og utnyttet spensten i laminatbøylene til å gi den gode sittekomforter.

PLANET (1965): Designet av Sven Ivar Dysthe. Juryen: Med sin kuleform står den som et uttrykk for tiden da den ble utviklet – samtidig som den har stor appell også i dag, over 40 år etter at den først kom på markedet.